

Pred nami je prvi maj — mednarodni praznik dela. Praznik vseh delovnih ljudi. Trde in težke so bile borbe, da se je uveljavil. Letos je še posebno pomemben, slavili ga bomo tridesetič v svojdni domovini.

Sprejet je pravilnik o kreditiranju stanovanjske gradnje in načinu oddajanja stanovanj na uporabo

Zbori delavcev v TOZD so sprejeli v mesecu marcu »pravilnik o kreditiranju stanovanjske gradnje in načinu oddajanja stanovanj na uporabo«.

Dosedanji pravilnik je bil sestavljen na podlagi ustaljene prakse o dodeljevanju posojil in stanovanj. Kljub temu pa se je pri dodeljevanju posojil in stanovanj še vedno pojavljalo nekaj nejasnosti, ki jih pravilnik s svojimi določili ni rešil. Zato so v novem, pravkar sprejetem pravilniku poleg starih določil vnešena tudi nova določila z namenom, da bi se izognili tako imenovanemu reševanju po običajni praksi, in pa določila, ki se nanašajo na novo organiziranost delovne organizacije po temeljnih organizacijah združenega dela.

S sporazumom o združitvi sredstev za stanovanjsko gradnjo, ki so ga prav tako v mesecu marcu sprejeli delavci TOZD Obutev, Gumoplast, Poliuretan, TOZD Mreža za delovno enoto prodajni sektor in SSSS so delavci sredstva za stanovanjsko gradnjo za te TOZD združili. Za de-

lavce teh TOZD bo sestavljen enoten točkovni vrstni red prosilcev za posojila, posebej pa vrstni red za prosilce iz TOZD Trbovlje in prosilce iz TOZD Mreža. Za TOZD Prodajalce, ki so združili sredstva, bo na prvi stopnji odločala o kreditih stanovanjska komisija, ki je sestavljena iz 2 delegatov odbora za medsebojna razmerja v združenem delu vsake TOZD, pritožbeni organ je SDS. Za delavce — prosilce iz TOZD Trbovlje in TOZD Mreža, prosilce iz prodajalca pa bo na I. stopnji odločal odbor za medsebojna razmerja v združenem delu, pritožbeni organ je delavski svet TOZD.

Pravilnik dalje v členu 13 določa, da morajo imeti prosilci za posojilo tri leta neprekinjene delovne dobe pri tovarni obutve Peko. V členu 14 je določeno, katere dokumente morajo prosilci predložiti vlogi za posojilo, če prosilci ne predložijo zahtevanih dokumentov ali če prosilci dokumentirano ne izkažejo, da izpolnjujejo zahtevane pogoje, se prošnja zavrne.

Dogajalo se je namreč, da prosilci za kredit za nakup stanovanja, niso predložili cen stanovanj ali kupoprodajnih pogodb, tako da so potrebna sredstva ostala rezervirana precej časa, ker se ni moglo skleniti posojilno pogodbo, čemur pa si bomo sedaj lahko izognili.

Prosilci za posojilo za gradnjo hiše bodo morali imeti dokončano prvo ploščo in seveda biti lastniki ali solastniki zemljišča oziroma hiše, ki jo grade, če prosijo za posojilo preko 20.000 din. Pri tem znesku pa se upošteva katerokoli posojilo, ki ga je prosilec prejel pri tovarni obutve Peko.

Pri merilih za dodeljevanje je podano novo merilo v členu 22, po katerem lahko prosilec pridobi 5 do 10 točk, če živi z družino ali sam pri starših, ki so lastniki oziroma imetniki stanovanjske pravice, oziroma 15 točk, če živi kot podnajemnik.

V členu 34 se je število točk povečalo glede na delovno dobo, ki jo ima prosilec pri podjetju, in sicer od 5 točk do 40 točk, črtale pa so se točke, ki jih je prosilec dobil na izobrazbo, medtem ko pa so točke, ki jih je prosilec dobil na delovno mesto, ostale. Črtalo se je določilo, ki je določalo, da dobi prosilec več točk, če sam poveča lastno udeležbo sredstev za nakup stanovanja v bloku. V členu 41 pa se je določilo sankcije v primeru, da prosilec pridobi točke na izpraznitve stanovanja, pa tega v roku ne izprazni. V času dokler ne izprazni stanovanja, mora prosilec plačati mesečno 50 % višje mesečne anuitete.

V členu 48 je določeno, da dobe prosilci za stanovanje v bloku 80 % posojilo dejanske vrednosti stanovanja, če sta oba zakonca — prosilca zaposlena v tovarni obutve Peko, če je prosilka samohranilka in če zakonec prosilca ni nikjer zaposlen. 40 % posojila pa dobe samski prosilci oziroma prosilci, katerih zakonci so zaposleni v drugi organizaciji združenega dela. Višino posojil za individualno gradnjo, individualno gradnjo — adaptacije in adaptacije pa določa DS s sklepom.

Hipoteko se vknjiži v primerih odobrenih posojil nad 20.000 din (upoštevajo se vsa že prejeta posojila), vsekakor pa ni mogoče da bi zakonca vsak zase dobila posojilo po 20.000 din, da bi se s tem izognila vknjižbi hipoteke.

V pravilniku so tudi določila, ki urejajo sankcije za primere neizvrševanja določb pravilnika in možnosti odstopa od posojilne pogodbe. V členu 79 pa je novost v tem, da je možna prodaja starega

stanovanja delavcu Peka in pod določenimi pogoji lahko tak delavec, ki prodaja stanovanje, dobi le še enkrat posojilo za nakup novega večjega stanovanja.

Vida Rozman

27. april - Dan OF

Čeprav je večkrat rečeno, vendar tudi tokrat ne bo odveč, če ponovno zapišemo, da je in bo ostal 27. april 1941 s svetlimi črkami zapisan v zgodovini slovenskega naroda. Zakaj? Odgovor na to vprašanje, lahko trdimo, da živi v srcih vsega svobodoljubnega slovenskega ljudstva, ker se le-to zaveda pomembnosti tega dne, ko je bila ustanovljena osvobodilna fronta, ki je pod vodstvom KPS združila slovensko ljudstvo v borbi za osvoboditev svoje, od fašističnih okupatorjev podjarmljene domovine. Vzporedno z borbo za svojo osvoboditev pa se je slovenski narod skupno z ostalimi jugoslovanskimi narodi boril tudi za svojo nacionalno osvoboditev, za pravičnejši družbeni red. KPS je z ustanovitvijo OF v Sloveniji na podlagi realne ocene takratne politične situacije brez dvoma dosledno uresničila Titovo geslo: »Med množice«, ki ga je izrekel sicer že v l. 1937, ko je prišel na čelo KPJ. S tem geslom pa je bila dejansko dana naloga vsem članom KP, kar je pomenilo boj za prodor idej partije med najširše množice. KPJ ni nepripravljena dočakala II. svetovne vojne. Že dve leti prej je najprej z letalom in nato tudi z razglasom opozorila na nevarnost, ki je grozila človeštvu od fašizma in pozvala vse napredne ljudi,

naj se upro fašizaciji države. KPJ je že takrat snovala široko antifašistično fronto, katere moč je bila najprepričljiveje izražena že v demonstracijah 27. marca 1941. V Sloveniji pa je bila ta širina vsekakor dovolj izrazito potrjena z ustanovitvijo OF. Prav v tem frontovskem značaju in vsebini njenega dela pa je iskati tudi razloge in vzroke za njen uspeh in zmago, ki je bila izvojevana že pred 30 leti.

Tri desetletja nas torej ločijo od tistega, za vse svobodoljubno človeštvo tako težko pričakovanega dne, ko je spet zasijalo sonce svobode. Oboroženo borbo je zamenjala borba za izgradnjo novih družbenih odnosov in obnovo porušene domovine.

Vloga OF tudi v nadaljevanju tega boja ni prenehala, nasprotno, postala je še večja. OF je ob preobrazbi naše družbe prerasla v organizacijo SZDL, ki — združujoč vse družbeno-politične organizacije predstavlja najširšo obliko samoupravljanja. Kot je bila OF s svojim jasno opredeljenim brezkompromisnim programom široka in močna fronta vseh naprednih svobodoljubnih ljudi, tako danes SZDL postaja z jasno programsko usmeritvijo, ki jo ji daje ustava in kongresni sklepi ZK enotna fronta socialističnih sil.

Marjan Markič

O sindikalnem prvenstvu v smučanju berite na drugi strani

Ob prazniku OF in prazniku dela čestitajo organi samoupravljanja, družbenopolitične organizacije in uredniški odbor

Proizvodni program za sezono jesen-zima 1975-76

V proizvodnji je še v polnem teku izdelava obutve za pomladansko-poletno sezono, v pripravi proizvodnje pa se pospešeno pripravlja proizvodnja za sezono jesen-zima 1975/76. Program proizvodnje je izbran, zbrana so tudi prva naročila ter izdelana razporeditev celotnega programa po oddelkih. V tem članku bom na kratko opisal program za posamezne enote ter omenil glavne značilnosti predvsem glede na kapacitete.

Plan proizvodnje je izračunan na osnovi proizvodnih kapacitet montažnih oddelkov, zato najprej nekaj o tem, kaj bodo v teh oddelkih sestavljali, ter šele nato, kje bodo posamezne sestavne dele proizvajali.

520 — montaža

V proizvodnem programu tega oddelka je vsa moška obutev, razen mokasink ter ženska obutev na kopitu LULU. Prav teh je največja količina, ker so tudi za izvoz v SSSR. Poleg nizkih čevljev bodo v proizvodnji tekli tudi visoki, kjer pa je dnevna količina omejena s kapaciteto ene etaže na traku. Dnevni plan proizvodnje bo enak kot je v tekoči sezoni.

521 — montaža

V proizvodni program tega oddelka so bile vpljane v tekoči sezoni mokasinke, le-te bodo v enakomerni količini planirane tudi v sezoni jesen-zima 1975/76. (Poleg mokasink pa so v proizvodnem programu še škornji s profilnimi podplati in ženska športna obutev. Dnevni plan proizvodnje bo tudi v tem oddelku enak kot je sedaj.

522 — montaža

V tem oddelku obsega proizvodni program po izvedbi in izdelavi zahtevnejšo žensko obutev. Celotna količina ženske obutve s platoji je predvidena za proizvodnjo v tem oddelku, dnevna količina pa bo predvidoma 1300 parov). Poleg omenjene obutve s platoji, je v programu tudi ženska obutev s tanjšimi podplati ter tudi z usnjenimi podplati. Večja količina bo tudi ženskih škornjev, vendar je tudi ta količina omejena tako kov v 520 — montažnem oddelku. Dnevni plan proizvodnje bo za sto parov nižji kot v tekoči sezoni.

523 — montaža

Pretežni del celotnega programa so ženski škornji, katerih kapaciteta je v tem oddelku večja, in sicer je omejeno s kapaciteto dveh etaž montažnega traku. Največja količina je SARITA škornjev za SSSR, poleg škornjev pa bo tekla tudi proizvodnja ženskih nizkih čevljev na kopitih LILI in EVA. Dnevni plan proizvodnje bo prav tako kot v 522 — montažnem oddelku za sto parov nižji kot v tekoči sezoni.

Za pripravo spodnjih delov bodo seveda tako kot do sedaj morali skrbeti v sekalnici. Torej njihov proizvodni program je priprava spodnjih delov za celotno kapaciteto montaž, s tem da bo oblačenje platojev v TOZD — Trbovlje, kjer je ta grupa že organizirana. Po zahtevnosti, oz. količini dela, je za pripravo spodnjih delov manj zahtevna v jesensko-zimski sezoni. Posebnost, kjer bo potrebno vložiti več kvalitetnega dela, je tokrat priprava spodnjih delov z usnjenimi podplati.

Zgornje dele za potrebo montaž bodo v prihodnji sezoni izdelovale izdelave zgornjih delov s kooperanti predvidoma po naslednji razdelitvi:

511 za potrebe 521 montaž

512 za potrebe 522 in delno za 523 montaž

TOZD Trbovlje za delne potrebe 520, 521 in 523 montaž

Kooperanti za potrebe 520 in 521 montaž

Kot je razvidno iz proizvodnega programa montaž, bo v tej sezoni večja količina škornjev kot pa je bila v preteklih sezonah. Prav to pa ima za posledico, da bo prav izdelava zgornjih delov v prihodnji sezoni ozko grlo. Reševanje tega ozkega grla je bilo predvideno s povečanjem kapacitet pri kooperantih in v TOZD Trbovlje, seveda pa imamo tudi v izdelavah zgornjih delov TOZD obutev še neizkoriščene tako prostorske kot strojne kapacitete, problem pa je dobiti nove delavce. Prav to pa se je nepričakovano pojavilo tudi v Trbovljah, tako da še nimamo zagotovljenih potrebnih kapacitet izdelave zgornjih delov. Delna rešitev tega problema bo verjetno potrebna z delom v prostih sobotah v naših šivalnicah, to predvsem iz razloga, ker je to sezonski — to je prehodni problem. Možno bi bilo dobiti dodatne kapacitete pri kooperantih, vendar z vezanjem na daljše obdobje. Pri tem pa nastopi vprašanje zaposlitve tudi naših izdelav zgornjih delov v sezoni pomlad-poletje, zato mislim, da bi bilo pri dogovarjanju o dodatnem delu v sobotah ter s tem reševanj ozkega grla to potrebno upoštevati.

Tak je proizvodni program obutve, v TOZD vzporedne dejavnosti pa bodo seveda za ta program izdelovale sestavne dele. Vendar proizvodnja obutve s svojo potrebo sestavnih delov zapolni polovico kapacitet, ostali del pa je za prodajo. Ta del proizvodnje, oziroma sam program pa še ni dokončno oblikovan.

Franc Grašič

Podelitev nagrad

Perspektive slovenske usnjarske industrije

V preteklem mesecu je bil na Vrhnikih sestanek Društva usnarjev in čevljarjev Slovenije, na katerem je predsednik društva tov. GORICAN JOŽE, podal referat o perspektivah slovenske usnjarske industrije, ki ga bom skušal zaradi zanimivosti podati v skrajšani obliki.

Vsak dan se sliši od prizadetih: od usnarjev, da so surove kože predrage, od čevljarjev in ostalih predelovalcev, da je usnje predrago in končno od potrošnikov z vedno tanjšimi žepi, da so čevlji in ostali usnjeni izdelki pre-

dragi. Na podlagi uradnih statističnih in bilančnih podatkov iz strokovnega časopisa je avtor poskušal dokazati nekatera dejstva, s primerjanjem podatkov z usnjarsko razvitejšimi državami, ugotoviti, kakšne so perspektive slovenske usnjarske industrije.

Kljub temu, da je slovenska usnjarska industrija pretežno locirana v industrijskih centrih, za katere je značilno pomanjkanje delovne sile in vedno ostrejša zahteva z ozirom na onesnaževanje okolja, se njen delež v jugoslovanski

NAŠI SMUČARJI SO SE POMERILI

V nedeljo, 23. marca, je bilo na Zelenici zelo živahno. Pomlad nam je prinesla sneg, naši smučarji so to izkoristili in priredili tekmovanje v organizaciji sindikata PEKO. Tekmovalci so bili razdeljeni v starostne skupine: do 25 let, od 25 do 35 let, 35 do 45 let in starejši. Progo je postavil in trasiral stari znanec Zelenice Janko Krmelj, imela pa je 22 vrat in je bila dolga 800 m. Za letošnje razmere je bila proga težka, nekateri so že obupali, na koncu pa je bilo vse prav in lepo. Vsem tekmovalcem se namreč pozna, da niso smučali tako kot druge zime.

Startalo je 45 tekmovalcev od tega 6 žensk, izid pa je takle:

Mlajše ženske:

1. Kramar Majda

2. Kralj Sonja

3. Meglič Irena

Starejše ženske:

1. Stritih Magda

2. Kralj Mila

Moški do 25 let:

1. Meglič Jože

2. Sova Stanko

3. Meglič Jernej

Od 25 do 35 let:

1. Seifert Marjan

2. Meglič Milan

3. Roblek Miro

Od 35 do 45 let:

1. Švab Vinko

2. Stritih Franc

3. Špehar Vili

Nad 45 let:

1. Kališnik Janez

2. Slapar Damijan

Toliko o prvenstvu smučarjev naše delovne organizacije, v naslednji številki pa več o ŠUŠTA-RIADI.

NOVA VOZNIŠKA DOVOLJENJA

Od 1. januarja 1976 bodo izdajali nova vozniška dovoljenja. Novo vozniško dovoljenje bo izdelano iz posebnega materiala. Podatki o vozniku bodo vpisani s pisalnim strojem, fotografija pa bo pritrjena mehanično tako, da je ne bo mogoče zamenjati, ne da bi se pri tem poškodoval obrazec.

Realnost norm - DA ali NE?

Izhajajoč iz dejstva, da norma čas izdelave služi kot osnovni podatek za:

- postavljanje stimulativenega načina plačevanja
- planiranje delovne sile in delovnih sredstev in

— planiranje proizvodnje je prav, da pregledamo na eni strani gibanje % doseganja norm po oddelkih in letih, na drugi strani pa da ugotovimo vzroke naraščajočega preseganja norm.

Oddelek	1970	1971	1972	1973	1974	
Sekalnica	510	137	147	156	164	173
Kartonaža	526	124	120	135	152	164
Izd. zg. delov	511	121	122	123	132	132
Izd. zg. delov	512	122	123	126	132	135
Izd. zg. delov	550	91	111	105	103	116
Mont. oddelek	520	142	134	126	155	146
Mont. oddelek	521	131	129	129	152	155
Mont. oddelek	522	132	141	138	142	150
Mont. oddelek	523	135	143	138	137	143
TOZD — GUMOPLAST						
— gumarna	540	140	134	142	145	149
— plastika	541	131	134	142	141	160
TOZD — POLIURETAN IZDELKI			129	131	132	

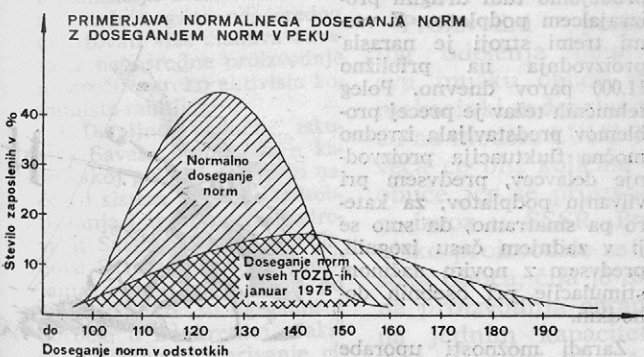
Iz zgornjega prikaza je razvidno, da je povprečni % doseganja norm v montažnih oddelkih višji kot v izdelovalnicah zgornjih delov. Vzrok leži v tem, da delavci stalno opravljajo vedno ene in iste operacije, kar ima za posledico večjo izurjenost v delu. Rezultat takega dela je večja produktivnost in večje doseganje norm.

Približno na istem nivoju doseganja norm so obrati TOZD poliuretana izdelki in TOZD gumoplast. To so v glavnem obrati, kjer se na ključnih operacijah delo odvija na avtomatskih in polavtomatskih strojih, kjer delavcu tempo dela diktira stroj, ki ga navaja k enakomernemu delu, pa naj si bo le-ta razpoložen ali ne.

Za sorazmerno nižje doseganje norm v izdelovalnicah zgornjih delov pa je krivda v modi, ki zahteva vedno nove in zahtevnejše operacije. Če pa k temu dodamo še dejstvo, da se posamezni modeli delajo v manjših količinah, ob katerih se delavke ne morejo niti dodobra izvežbati, tako, da poteka proizvodnja v šivalnicah ob stalnem počevanju oziroma privajanju, potem ni prav nič čudno, da se norme ne prekorajajo tako visoko.

Tako je treba pripomniti, da je % doseganja norm prikazan previsoko. Poglejmo si nekaj glavnih vzrokov tako nerealnega preseganja norm; najprej pa še primerjava normalnega doseganja norm z dejanskim v Peko:

Doseganje norm v %	Število delavcev v % pri normalnem doseganju	Število delavcev v % pri doseganju v Peko
do 100	3,5	5,2
100—117	24	12,3
117—133	45	22,1
133—150	24	24,7
nađ 150	3,5	35,7

Montažnim oddelkom so bili časi izdelave ob transporterju postavljeni po takratnem planu (1500 parov) in številu zaposlenih na posamezni operaciji, ne pa po dejansko potrebnem času. Ker pa se je planirana količina za

posamezne operacije, za posamezne oddelke zaradi sodobnejše tehnologije in modernejše transportne in strojne opreme stalno zviševala, izdelavni časi pa so ostali isti, je logično, vedno večje preseganje norm.

Tudi način izvedbe kvalitete dela na posameznih delovnih mestih je lahko činitelj visokega preseganja norm. Normalni delovni čas med ostalim temelji na delu opravljenem v zahtevani kvaliteti. Če pa je operacija opravljena površno — samo na pol, izkazuje delavec visok % preseganja norme, ki pa ni realna. To posebno velja za operacije, katerih izvedba ni na vidnih mestih končnega izdelka, temveč so ta mesta vgrajena v izdelek. Posledice takega načina dela niso samo nerealno preseganje norme, temveč ima kasneje še hujše posledice — reklamacije obutve.

Opuščene operacije, katerih plačilne kupone mojstri oddelkov dopuščajo posameznikom, da jih oddajajo v obračun, zvišujejo % preseganja norme.

Visoko preseganje norm izkazujejo tudi delovna mesta, kjer delavci vršijo zaradi proizvodnih potreb nadurno delo, ki pa ni (sporazumno) plačano kot nadurno, temveč, kot delo opravljeno v rednem delovnem času. Minute, ki jih delavec pridobi ob takem nadurnem delu, visoko povišajo % prekoračenja norme.

Tudi neupoštevanje časa, ki ga delavec opravi pri delu pred začetkom izmene, med odmorom in delom po izmeni, izkazuje delavcu višje — nerealno preseganje norm.

Časovne ure, ki jih mojstri priznavajo posameznikom in svrhu višje OD, neupravičeno zvišuje % preseganja norm. Enak učinek imajo tudi večje število priznanih časovnih ur, od ur, ki jih je delavec, ki dela po normi, dejansko opravil.

Zadnjih par let pa je bila s strani vodij oddelkov in delavcev močna težnja po zviševanju časov operacij. Izhajali so iz dejstva, da so urne postavke tako nizke, da so ob normalnem preseganju norme OD sedanjemu tržnemu stanju, neprimerni. Takim argumentom ni bilo moč oporekati, saj znaša neto mesečni zaslužek ob 100 % doseženi normi in 15 % doseganju točke v 6. plačilnem proizvodnem razredu komaj 1656,00 din. Kje so šle zaslužki v ostalih nižjih razredih? Prav zato so snemalci časa ob postavljanju normativov časa, čistim časom, povečanim za ustrezajoče osebne in strokovne dodatne čase nabijali še posebni stimulacijski dodatek v višini od 20 do 25 %, kar naj bi delavcu pripomoglo k višjim OD. Istočasno rezultat takega postavljanja norm, je umetno poviševanje doseganja norm na eni in storjena krivica delavcem, katerih norma ne vsebuje omenjenega dodatka na drugi strani.

Takšno stanje v presegljivosti norm, povzroča zaradi nesorazmerij časov posameznih operacij, slab vzdušje med delavci. Treba bo misliti na to, da se takšno stanje po-

pravi. Verjetno je prav zdaj najprikladnejši čas, ko z novo analitsko metodo ponovno vrednotimo delovna mesta, da popravimo zgrešeno.

Popraviti zgrešeno pa pomeni, da tisti del, ki sodi v urno postavko prenesemo v to, kar pa sodi v samo normo pa ostane v normi.

Kaj prenesti iz sedanje norme v urno postavko?

Najprej tisti del, kateri je bil v normi zato, ker so bile urne postavke prenizke. Tako kot drugod, je tudi pri nas prisoten stalen tehnični napredek, kateri je poleg samega delavca tudi pogoj za dvig produktivnosti, tudi ta del bi sodil v urno postavko, torej pri novih normah upoštevati tako stanje tehnologije kot trenutno je. Seveda pa bi pri reguliranju norm morali upoštevati, da so bile le-te dosežene tudi v podaljšanem delovnem času, saj smo za tako delo še kako zainteresirani.

Varstvo pri delu

Kje tiči nevarnost?

Delavec je na svojem delovnem mestu in v delovnem okolju izpostavljen celi vrsti potencialnih nevarnosti, ki pa se jih v večini primerov zavedamo šele takrat, ko se nam pokažejo s posledicami (nezgode pri delu, materialna škoda ipd.). Ena izmed potencialnih nevarnosti je tudi nevarnost požara in eksplozije.

V naši delovni organizaciji je v najvišji stopnji ta nevarnost prisotna v barvarni obrata PUR, kar nam dokazuje do sedaj že trije izbruhni požara. V vseh treh primerih je prišlo do požara na delovnem mestu pranje podplato v bencinu. Pri prvih dveh požarih je zaradi takojšnje intervencije delavcev, zaposlenih v barvarni, prišlo le do malenkostne materialne škode. Zadnji požar, z dne 18. 2. 1975, pa se ni končal samo z materialno škodo, ampak je prišlo tudi do nezgode pri delu.

Nezgodna se je pripetila v trenutku požara, do katerega je prišlo, ko je delavka približala plastični zaboj s podplati banji z bencinom. Predvideva se, da je do vžiga hlapov bencina prišlo zaradi preskoka elektrostatičnega naboja iz gajbice na banjo z bencinom. Požar je izbruhnil v trenutku, pri tem so se delavki vneli rokavi na delovni obleki. Razsodnost predelavca je pogojevala, da je v nekaj minutah pogasil požar v okolici banje z bencinom in rokave delavke. Delavka je dobila opekline I. in II. stopnje po obeh rokah do komolcev.

Da lahko pride do požara zaradi statične elektrike, morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

— dovolj visok elektrostatični naboj,

Prav tako bo treba upoštevati, da je ne malo takih operacij, kjer je preseganje visoko zato, ker delo ni bilo kvalitetno opravljeno. Torej nova norma bi bila taka, da jo je ob normalni storilnosti mogoče normalno doseči v normalnem delovnem času, pa da je pri tem operacija kvalitetno opravljena. Seveda bo potrebno tudi pri novih normah upoštevati širino proizvodnega programa, ter s tem razdrobljenosti dela v proizvodnji, oziroma, da se posameznemu delavcu samo delo večkrat spreminja.

V glavnem ne bi smel nihče nič izgubiti, kajti kar bi izgubil na nižjem času, bi pridobil na višji vrednosti minute. Če bo to delo opravljeno v redu, bomo ustvarili dobro vzdušje med delavci, kar je garant za še višjo produktivnost in s tem v zvezi višji OD.

— koncentracija hlapov med spodnjo in zgornjo eksplozijsko mejo,

— izolator (v našem primeru suh zrak zaradi nizke relativne vlage),

— ozemljen kovinski del. Vsi pogoji morajo biti izpolnjeni, da lahko pride do vžiga mešanice hlapov in zraka.

Da bi preprečili nastajanje statične elektrike, moramo 100 % izključiti enega od pogojev, za kar vemo, da praktično ni vedno izvedljivo.

Trenutno smo problem rešili s tem, da smo:

— relativno vlago v prostoru dvignili na 70 %,

— ozemljili banjo z bencinom in delavca,

— namestili ozemljen kovinski okvir s kovinskimi iglicami, ob katere obdrsa vsak zaboj, preden gre k banji z bencinom,

— bencinu se dodaja etilni alkohol, ki preprečuje, da bi se bencin med mešanjem elektrostatično nabil,

— delavci imajo platnene delovne obleke.

S temi trenutnimi ukrepi smo preprečili zbiranje statične elektrike, in s tem sanirali poglavitni vzrok požara, drugih pogojev pa se nismo dotaknili. Zato bi morali poleg že navedenih ukrepov:

— zmanjšati koncentracijo hlapov pod spodnjo eksplozijsko mejo z izvedbo lokalne ventilacije.

To velja tudi za druge največje izvore hlapov, kot so banje z barvo pri ročnem in strojnem barvanju.

— Zamenjati plastične zaboje s kovinskimi, ki pa morajo biti iz materiala, ki pri trenju ne iskri (najbolje Al-mreže).

Z upoštevanjem vseh ukrepov bi onemogočili požarne in eksplozijske nevarnosti, ter zmanjšali koncentracije nevarnih hlapov v barvarni.

Pavel Femc

Vrednotenje delovnih mest

Do konca marca je bil opravljen prvi in najzahtevnejši del vrednotenja delovnih mest. Izdelane in preverjene so bile vse analize in odgovarjajoče ocene. K temu delu je bil pritegnjen zelo širok krog strokovnih oziroma poslovnih delavcev. Ker je bilo to delo opravljeno znotraj posameznih TOZD, sektorjev oziroma služb, je razumljivo, da so možne tudi posamezne napake, kljub enotni metodi ocenjevanja. Prav zato bo drugi del našega dela, ki bo opravljeno v začetku aprila, usklajevanje ocen delovnih mest med TOZD-i, sektorji, oddelki in službami.

Po tem usklajevanju, ki že predstavlja širšo kritično oceno opravljene analize, pa bodo vse ocene delovnih mest dane v javno razpravo vsemu kolektivu. To bo predvidoma okrog 10. aprila. Od javne razprave pričakujemo, da bo opozorila na vse pomanjkljivosti, ki bodo spregledane pri dotedanjem ocenjevanju oziroma usklajevanju ocen.

Z ozirom na uporabljeno metodo ocenjevanja bodo lahko delovna mesta zelo objektivno vrednotena. Vsa mesta so razvrščena v 33 vrednostnih razredov oziroma kategorij. Najnižja delovna mesta so ocenjena s tremi (3) vrednostnimi kategorijami, najvišje ocenjeno mesto pa je v 35. kategoriji.

Kako pridemo do vrednostnih kategorij?

Vsaka zahteva delovnega mesta je izražena v več stopnjah in vsaki stopnji odgovarja določena vrednost kategorija:

1. Zahtevano šolsko znanje je izraženo v sedmih stopnjah. Posamezni stopnji pripadajo naslednje kategorije:

I = 1; II = 2; III = 4; IV = 5; V = 7; VI = 9; VII = 11;

Stopnje znanja, ugotovljene po analitični metodi, pa pomenijo:

I. Najozje usmerjeni poklici — to so nekvalificirana dela, za katera zadostujejo znanja osnovne šole (tudi nepopolne).

II. Ozko usmerjeni poklici — to so polkvalificirana dela, ki zahtevajo krajše strokovnoteoretično usposabljanje.

III. Specializirani poklici — to so industrijsko kvalificirana dela, ki terjajo strokovnoteoretično usposabljanje od 6 do 18 mesecev.

IV. Široko usmerjeni poklici — to so kvalificirana dela obrtnega značaja, VK dela in razna administrativna ali podobna dela za katera se terja dve do tri letno strokovno šolanje.

V. Poklici tehnikov in delovodij. To so dela za katera je potrebna 4 letna strokovna šola ali dvoletna delovodska šola.

VI. Poklici inženirjev. To so dela, za katera se zahteva višja šola ali I. stopnja visoke šole.

VII. Poklici diplomiranih inženirjev. To so dela, za katera se zahteva visoka šola oziroma diploma II. stopnje.

2. Praksa je izražena v 7 stopnjah z naslednjimi vrednostmi:

do 1 meseca = 0
1 do 3 mes. = 1

3 do 6 mes. = 2
6 mes. do 1 leta = 3
2 leti = 4
3 leta = 5
5 let = 6

3. Programiranost dela oziroma samostojnost je razdeljena v 6 stopenj z naslednjimi vrednostmi:

I = 0; II = 1; III = 2; IV = 3; V = 4; VI = 6;

4. Vpliv na poslovanje je prav tako razdeljen na 6 stopenj z možnimi medstopnjami. Vrednosti so naslednje:

I = 0; II = 1; III = 3; IV = 5; V = 7; VI = 9;

5. Delovni napor je deljen na tri kategorije in sicer:

a) telesni napor, ki je razdeljen na 5 stopenj z možnimi medstopnjami. Vrednosti so naslednje:

I = 1; II = 2; III = 3; IV = 4; V = 5;

b) Napor čutil je prav tako razdeljen na 5 stopenj, vrednost pa je polovična in sicer:

I = 0,5; II = 1; III = 1,5 IV = 2; V = 2,5;

c) Stik s strankami je enako stopnjevan in

vrednoten kot »napor čutil«.

6. Otežujoči delovni pogoji

Vsak od otežujočih delovnih pogojev (urnik; nevarnost nesreč in obojenj; ropot; umazanost; smrad; temperatura; mokrota; vlaga; ostali pogoji) je razdeljen na 5 stopenj. Vsaka stopnja pa ima vrednost 0,25 kategorije. Ker je otežujočih pogojev 7 in je najvišja

stopnja vsakega pogoja V., je teoretično možno za pogoje dela dobiti ($7 \times 5 \times 0,25$) 8,75 kategorije. Ker takih pogojev dela praktično ni, se je v ocenjevalni praksi pokazalo, da delovna mesta v Peku dobe od 0 do 4 kategorije na delovne pogoje.

Seštevek vseh kategorij nam daje končno razvrstitev delovnega mesta.

Obrat poliuretan

Kot že znano, smo pričeli s proizvodnjo PUR podplatovala 1972 v prenovljenih prostorih bivše usnarne »Runo«. Ob samem začetku je tekla proizvodnja na enem stroju za vlivanje podplatoval, vzporedno pa smo delali poskuse na manjšem stroju, ki je bil namenjen za laboratorijske preizkuse. Po trimesečni preizkusni proizvodnji smo delali dnevno 3600 parov podplatoval, vzporedno pa smo pričeli na stroju za preizkuse z redno proizvodnjo polpodplatoval. Na začetku je bilo precej težav, kot v vsaki novi tehnologiji. Material je bil za nas nov, konstrukcija orodja delno nepoznana, delovna sila neutučena oz. nevajena nove proizvodnje. Kljub vsem začetnim težavam in neznanju lahko rečemo, da je proizvodnja zadovoljivo stekla v razmeroma kratkem obdobju, obrat se je razširil tudi na končno finaliziranje podplatoval, osvojili smo princip izdelave orodij za PUR podplate.

Vse to, in pa seveda vse večja potreba po podplatih, je privedlo do odločitve, da se kupi še en stroj za vlivanje podplatoval in da se postavi naprava za mešanje ene komponente, ki se v največji količini uporablja pri izdelavi podplatoval. S to napravo smo se izognili marsikaterim težavam v proizvodnji, dosegli smo, da smo lahko sami pripravili material različnih kvalitet oz. fizikalnih lastnosti in dobili možnost, da material za izdelavo podplatoval prodajamo tudi drugim proizvajalcem podplatoval. Z vsemi tremi stroji je narasla proizvodnja na približno 11.000 parov dnevno. Poleg tehničnih težav je precej problemov predstavljala izredno močna fluktuacija proizvodnje delavcev, predvsem pri vlivanju podplatoval, za katero pa smatramo, da smo se ji v zadnjem času izognili, predvsem z novim načinom stimulacije pri osebnih dohodkih.

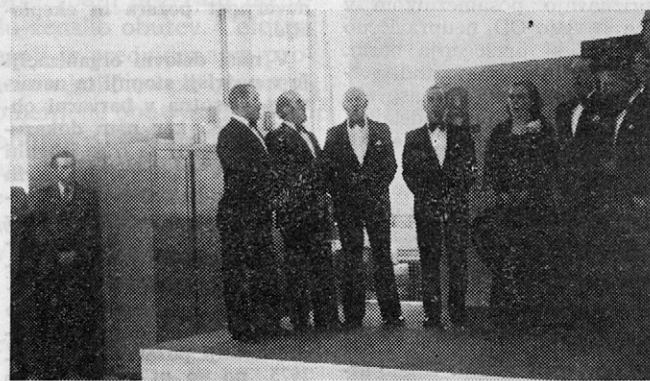
Zaradi možnosti uporabe poliuretanskih materialov na različnih področjih, kot npr. gradbeništvo, industrija pohištva in avtoindustrija, smo že lansko leto razmišljali o naši usmeritvi na eno od navedenih področij. Po sklepu samoupravnih organov in strokovnih komisij smo se odločili za nakup visoko tlačnega stroja za brizganje PU mase, s katerim lahko brizgamo artikle večjih dimenzij. Tehnološki postopek se bistveno ne razlikuje od postopka za izdelavo podplatoval, tako upamo, da bodo začetni poskusi in proizvodnja na tem stroju stekli brez večjih problemov.

Na omenjenem stroju je tudi možno izdelovati določene oblike oz. vrste poliuretanskih podplatoval, kar pomeni, da lahko ta stroj uporabimo za premostitev konic v obeh sezonah, kadar so naročila oz. potrebe največje. Prostor za nov stroj imamo, potrebna bodo samo manjša dela, da se uredijo vsi potrebni priključki za instalacije, ter ureditev odsesavanja v prostoru.

Poznani so tudi materiali, ki se lahko uporabljajo za izdelavo trdih podplatoval oz. izdelkov za industrijo pohištva, kot npr. blazine za oblaženo pohištvo in elementi iz trdega poliuretana, kot nadomestilo za les, mehka pena za izdelavo raznih sedežev, ki se lahko uporabijo tudi v avtoindustriji in trda pena, iz katere se lahko izdelujejo razni dekorativni elementi.

Možnosti na omenjenih področjih so velike, vendar deloma še neraziskane, tako da bo potrebno pri odločanju o izbiri artiklov dobro sodelovanje s prodajnim sektorjem in ostalimi strokovnimi službami.

Ing. Korošec

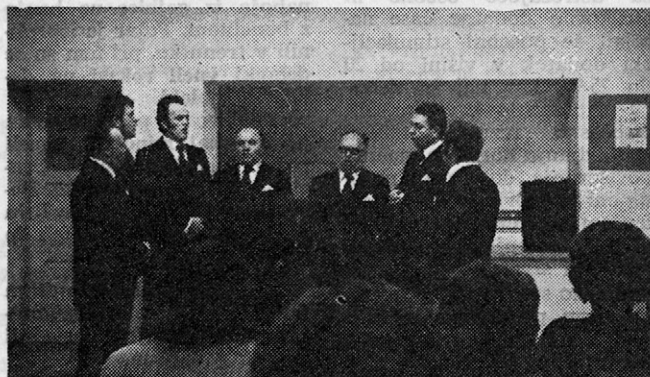
Koroški akademski oktet

BILO JE PRELEPO

Tudi letos nam je za naš praznik pel Koroški akademski oktet v tovarni in Šarabonov oktet v obratu POLIURETAN.

Bilo je nepozabno doživetje, še dolgo nam je v ušesih odmevala pesem. Takih daril si še želimo.

Žene

in Šarabonovi pevci Jan in Jani

V 3. številki Čevljarja nam jo je zagodel tiskarski škrt. Pri članku z naslovom NOVA PRODAJALNA je bilo napisano, da je lokal — naša nova prodajalna oddaljen od glavne trgovske ulice v Leskovcu 100 metrov. Pravilno pa je: Lokal je od glavne trgovske ulice oddaljen 10 metrov.

Budući zadaci

Pod predsjedništvom druga Josipa Broza-Tita održana je 25. februara u velikoj dvorani Skupštine u Beogradu druga Sednica Centralnog komiteta Saveza komunista Jugoslavije na kojoj su obradnjiva značajna pitanja idejne i organizacione izgradnje SKJ. Završnu reč podneo je drug Tito i naročito naglasio, da Savez komunista nije samo snaga koja usmerava, nego snaga u našem društvu, koja mora biti u potpunosti sposobna, da djeluje svuda i na svim sektorima društvenog rada.

Na sednici doneti su zaključci o neposrednim zadacima na području idejne i organizacione izgradnje Saveza komunista.

1. Težište izgradnje Saveza komunista treba usmeriti u svestranu usposobljavanje osnovnih organizacija i dosledno usavršavanje borbenog lika komunista. Osnovna organizacija mora djelovati kao organizator i kao vaspitač članova Saveza u njihovoj idejnopolitičkoj borbi i društvenoj aktivnosti, kao inicijator celokupnog života organizacija udruženog rada, mesne, interesne i radne zajednice, kao živi izvor informacija, predloga i kadrova za organe Saveza i glavni oslonac njihovih gledišta. U rukovodstvu osnovnih organizacija potrebno je angažovati iskusnije i odlučne ljude, one, koji mogu stvarno obavljati ovu časnu i odgovornu dužnost.

2. Organizaciju rada organa Saveza komunista potrebno je uskladiti pre svega značenjem, ulogom i sadašnjim zadacima osnovnih organizacija i potrebom, da se što više oslanjaju na njihovu inicijativu i predloge. U cilju jedinstvenije i racionalnije organizacije priprema, donošenja i realizacije zaključaka potrebno je obezbediti bolje informisanje, analizu, zaključke i koordinaciju akcija u čitavom Savezu. Moramo sprečiti zatvorenost i ojačati sve oblike komunikacija između organa i osnovnih organizacija te unutarnjih a naročito neposredno povezivanje biranih rukovodilaca i članova. Zadatak je jačati uticaj radnika na stvarnu sadržinu aktivnosti organizacija i organa Saveza a u radu organa neposredno angažovati više članova Saveza iz neposredne proizvodnje a naročito preko aktivista komunista-radnika.

3. Detaljno proučiti iskustva Saveza komunista u kadrovskoj politici. Oformiti načela i sistem izbora, usposobljavanja i angažovanja kadrova u Savezu komunista. Članove Saveza na svim funkcijama oceniti pre svega po tome, koliko su spremni i borbeni u konkretnoj praksi za dosledno ostvarivanje ciljeva i zadataka Saveza komunista, po tome, koliko oni doprinose svojim ličnim primerom i ponašanjem. Obezbediti neposredniji uvid i uticaj organizacija organa Saveza u praktičnom ostvarivanju načela Saveza komunista u kadrovskoj politici samoupravnih, društvenih i državnih

organa te ustanova. Pobrinuti se moramo, da će organizacije i organi Saveza pružati što više podrške mladim kadrovima.

4. Vršiti neprekidan nadzor načela i normi statuta odnosno statutarnih zaključaka i odlučno sprečavati sve oblike narušavanja, obezbediti pravovremeno izvršavanje svih obaveza članova Saveza od redovnog plaćanja članarine do svesnog izvršavanja svih zadataka.

5. Celokupno političko djelovanje organizovati tako, da će uvek biti aktualno i da će posticati stvaralačko djelovanje svih organizovanih socijalističkih snaga. Naročito pažnju treba obratiti razvitku

Socijalističkog saveza kao najšire političke osnove djelovanja Saveza komunista i razvika samoupravljanja. Članove Saveza oceniti prema tome, kako djeluju u Socijalističkom savezu ili drugim društvenopolitičkim organizacijama i samoupravnim organima.

6. U organizaciji kritički i samokritički vršiti razmenu izkustava, izoštriti gledišta, uskladiti različita mišljenja i stvaralački razvijati socijalističku misao i praksu.

7. Sadržinu programa marksističkog i idejnopolitičkog naobrazovanja povezivati sa idejnopolitičkim akcijama Saveza komunista, s razvitkom samoupravne socijalistič-

ke svesti i obistinjanja tekovina vrednosti naše revolucije. Sprečavati težnje i shvaćanja, da političke škole daju samo formalnu kvalifikaciju. Brižljivo potsticati i organizovano podržavati individualno marksističko obrazovanje.

8. Intenzivnijim političkim i idejnim životom i radom osnovnih organizacija i organa Saveza najširoom političkom mobilnošću narodnih masa otkrivati, i sprečavati sve vrste pojava suprotnog i neprijateljskog djelovanja u zemlji i inostranstvu. Organizovano otklanjati pojave propagande protiv našeg sistema, huškanja protiv politike Saveza komunista i njezinog rukovodstva.

9. Sistematski pripremiti ljude za prijem u Savez komunista i omogućiti prijem što većeg broja radnika i se-

ljaka kao i intelektualaca i omladine skladno s već izrađenim kriterijama. Sprečiti primanje u članstvo onih pojedinaca, koji pokušaju doći u Savez komunista iz karijerizma ili sličnih nahodjenja. One, koji su iz Saveza komunista bili isključeni ali su posle postali svesni svojih grešaka i ispravili jih i u praksi pokazuju, da su na pozicijama Saveza, ponovno jih angažovati u političkom životu. Mladim članovima Saveza komunista pružiti veću i neposrednu podršku u celokupnom radu i ideološkopoličkom obrazovanju.

10. Centralni komitet SKJ obavezuje sve osnovne organizacije i organe Saveza komunista, da se upoznaju tim zaključcima, da odmah pristupe njihovom ostvarivanju i doslednom obistinjanju u tekućem programu svog djelovanja.

Program proizvodnje za sezonu jesen – zima 1975-76

Proizvodnja obuće za prolećno-letnju sezonu je još u punom toku, a je već i ubrzano pripremanje proizvodnje za sezonu jesen-zima 1975/76. Program proizvodnje jeste odabran, sakupljene su i prve porudžbine te izradjen raspored celokupnog programa po odeljenjima. U članku biće reći o programu za pojedine radne jedinice i osnovnim karakteristikama obzirom na kapacitete.

Plan proizvodnje izrađunat je na osnovu proizvodnih kapaciteta montažnih odeljenja i prvo nešto o tome, šta će se u tim odeljenjima sastavljati i o tome gde će se pojedini sastavni delovi proizvoditi.

520 — montaža

Proizvodni program tog odeljenja obuhvata svu mušku obuću osim mokasinki te žensku obuću na modelu LULU. Najveća će biti količina ove obuće jer se proizvodi i za izvoz u SSSR. Pored niske proizvodice se i visoka obuća, čija je dnevna proizvodnja ograničena jednim kapacitetom etaže na traci. Plan dnevne proizvodnje biće jednak proizvodnji u ovoj sezoni.

521 — montaža

Proizvodni program ovog odeljenja obuhvatio je u ovoj sezoni i moka-

sinke koje će biti jednakom količinom planirane i za sezonu jesen-zima 1975/76. Pored mokasinki proizvodni program sadrži i čizme profilnih dionova i žensku sportsku obuću. Dnevni plan proizvodnje biće jednak sadašnjem.

522 — montaža

U proizvodnom programu ovog odeljenja obuhvaćena je prema načinu i izradu zahtevnija ženska obuća. Celokupna količina ženske obuće s platojima predviđena je za proizvodnju tog odeljenja a iznosiće dnevno 1300 pari. Pored spomenute obuće s platojima u programu obuhvaćena je i ženska obuća s tankim djonovima te obuća s kožnim djonovima. Predviđena je i veća količina ženskih čizama ali ipak u ograničenoj količini kao u odeljenju 520. Dnevni plan proizvodnje biće za sto pari niži od plana u ovoj sezoni.

523 — montaža

Pretežni deo proizvodnog programa jesu ženske čizme čiji je kapacitet u ovom odeljenju veći ali ipak ograničen kapacitetom dvaju etaža montažne trake. Najveća je količina SARITA čizama za SSSR a pored toga proizvodice se i niske ženske cipele na modelu LILI i EVA. I ovde će biti kao i montažnom

odeljenju 522 dnevni plan za sto pari niži od plana u ovoj sezoni.

Za pripremu donjih delova moraće se kao i dosad pobrinuti u odeljenju za sečenje, dakle, njihov program proizvodnje jeste priprema delova za celokupan kapacitet montaža a time i prevlačenje platoa u OOUR — Trbovlje, gde je grupa veće formirana. Prema zahtevima odnosno količini rada priprema donjih delova jeste manje zahtevnija u jesenje-zimskoj sezoni. Nešto naročito, u što će biti uloženo više kvalitetnijeg rada, biće priprema donjih delova sa kožnim djonovima.

Gornje delove za potrebu montaža u narednoj sezoni proizvodice odeljenja izrade gornjih delova u saradnji sa kooperantima i to prema sledećem:

511 za potrebe montaža

512 za potrebe 522 i delimično za 523 montaža

OOUR Trbovlje za delimične potrebe 520, 521, 523 montaža

kooperanti za potrebe 520 i 521 montaža

Kao što se vidi iz proizvodnog programa montaža u ovoj sezoni proizvodice se veća količina čizama nego u proteklom sezonama. Posledica toga biće usko grlo — izrada gornjih delova. Rešavanje

pitanja ovog uskog grla predviđeno je povećanjem kapaciteta kod koperanata i u OOUR Trbovlje, gde kod izrade gornjih delova postoje još neiskorišćeni kapaciteti u prostorijama i mašinama ali je problem naći nove radnike. Ovaj problem pojavio se iznenada i u Trbovljama tako, da nemamo još obezbedjenih kapaciteta i izradi gornjih delova. Delimično rešenje ovog problema jeste rad subotom u odeljenjima za šivenje a pre svega, što je to sezonski, to jest prelazni problem. Mogući su dodatni kod koperanata ali vezivanjem na duži period. Ovde se javlja i pitanje zapošljavanja u izradi gornjih delova za vreme sezone proleće-leto i mišljenja sam, da moramo to uzimati u obzir prilikom dogovaranja o dopunskom radu subotom u cilju rešavanja uskog grla.

Takav jeste proizvodni program obuće. Razume se, da će u OOUR sporrednih delatnosti proizvoditi sastavne delove za ovaj program. Ipak će proizvodnja obuće svojim potrebama po sastavnim delovima udovoljiti tek polovinu kapaciteta, jer druga je polovina namenjena za prodaju. Ovaj deo proizvodnje odnosno ovaj program još nije definitivno formiran.

Poliuretani

Kao što je poznato proizvodnjom poliuretana dionova počeli smo u maju 1972 u adaptiranim prostorijama nekadašnje tvornice kože »Rudno«. U samom početku proizvodnja tekla je samo na jednoj mašini za livenje dionova a usporedno pravili smo eksperimente na manjoj mašini iz laboratorije. U vremenu od tri meseca eksperimentalne proizvodnje izradili smo dnevno 3600 pari dionova a istovremeno smo na mašini za eksperimente počeli sa redovnom proizvodnjom. Bilo je na početku poteškoća kao u svakoj novoj tehnologiji. Materijali su bili novi, konstrukcija alata delimično nepoznata, radna snaga nenaviknuta na novu proizvodnju. Uprkos svim početnim poteškoćama i neznanju možemo kazati, da je proizvodnja udvojila za kratko vreme a pogon se proširio na finalizaciju dionova a savladali smo i princip izrade alata za proizvodnju PUR dionova.

Sve, što smo spomenuli a i sve veća potreba dionova navelo nas je, da kupimo još jednu mašinu za livenje dionova i da se montira sprava za mešanje još jedne komponente, koja se u najveći količini upotrebljava kod izrade dionova. Ovom spravom izbegli smo mnogim poteškoćama u proizvodnji i postigli, da se može pripremiti materijal različitih kvaliteta odnosno fizikalnih osobina te postigli mogućnost, da materijal za izradu dionova prodajemo i drugim proizvođačima dionova. Sa sve tri mašine postigli smo porast proizvodnje na od prilike 11.000 pari dionova dnevno. Pored tehničkih poteškoća

prilično problema bilo je u fluktuaciji radnika, naročito kod livenja dionova a koje smo u poslednje vreme otklonili pre svega novim načinom stimulacije u ličnim dohocima.

U vezi mogućnosti upotrebe poliuretanskih materijala na različitim područjima kao u građevinarstvu, industriji pokućstva ili u industriji automobila smo već prošle godine razmišljali o tome, kako se uključiti u jedno od pomenutih područja. Prema zaključcima organa samoupravljanja i stručnih komisija odlučili smo se za nabavku pres mašine za utiskavanje PU mase i kojom možemo proizvoditi artikle većih dimenzija. Tehnologija bitno se ne razlikuje od postupka kod izrade dionova i nadamo se, da će početna probna proizvodnja početi bez nekih većih problema.

Pomenutom mašinom moguće je proizvoditi dionove određenog oblika odnosno određene vrste što znači, da možemo tu mašinu upotrebiti u vreme kritičkih potreba u obe sezone, kada su te potrebe najveće. Prostorijom za smeštaj nove mašine već razpolažemo, potrebna je samo mala adaptacija, kojom je potrebno srediti sve priključke i instalacije - obezbediti ventilaciju.

Poznat je i materijal, koji se upotrebljava prilikom izrade čvrstih dionova odnosno u industriji pokućstva kao što su jastuci u tapeciranom pokućstvu te elementi od čvrstog PU, koji nadoknađuju drvo, penušava mekana masa za izradu sedišta, koja se može upotrebiti kod izrade različitih sedišta i u industri-

ji automobila te čvrsta penušava masa za izradu dekorativnih elemenata.

Mogućnosti na pomenutim područjima postoje a još nisu dovoljno ispitane i biće kod donošenja odluka o izboru artikala potrebna suradnja sa sektorom prodaje i drugim stručnim službama.

U pret-soblju

Oblačenje odnosno uređivanja svog spoljašnjog izgleda ne možemo zamisliti bez ogledala, koje nama svojim osobinama pruža velike mogućnosti bilo u funkcionom ili estetskom smislu.

Možemo ga upotrebiti kao samostalan element, kada dodje do naročito izražaja dekorativnog rama — prema izboru materijala ili boje (drvo, plastika, metal). Ogledalo možemo upotrebiti kao oblogu kliznih vrata ili garderobne niše ili kao obloga zida koji deli vešalice od ostale prostorije. Ako ogledalom prekrivemo povećati zid, onda ovim načinom vizuelno povećamo prostoriju.

Stalak za kišobrane upotrebljavamo za vreme kišnih dana može nama poslužiti kao i element, koji nama pomaže u originalnosti opremanja pretsobla. U ovu svrhu možemo upotrebiti plastično zvonce s rupicama ili kasete. Dobro može poslužiti i stara korpa, ako ju odgovarajuće obojimo i u nju stavimo metalnu posudu za vodu. Naročito lepe ili vrlo osetljive su posude od masivnog stakla u kojima šareni kišobrani dje-luju kao prijatno osveženje.

»Trgovci« u tvornici

Seminar za trgovačke pomoćnike

Na Bledu održavao se u vremenu od 19. do 21. februara ove godine seminar za mlade trgovačke pomoćnike, kojima je radni staž kraći od dve godine.

Cilj seminara nije biooliko u povećanju teorijskog znanja nego rascišćavanje problema u vezi snalaženja prodavača u prodavaonici, a pre svega njegovog odnosa do kupca. Radnik zaposlen u trgovačkoj radnji ne može biti samo prodavač, nego mora biti sposoban posavetovati kupca, mora poznavati robu, njezine osobine, upotrebu i način održavanja; mora biti sposoban udovoljiti željama kupca kako bi ovaj stekao poverenje, da može i u prodavaonici naći potrebnu pomoć. Ovakvim načinom poslovanja potići ćemo bolje rezultate u svom radu.

Prvog dana smo pre podne posetili tvornicu obuće »PEKO« u Trzihu, gde smo se

prvo upoznali sa istorijom preduzeća od početka proizvodnje, ručnim radom do savremene proizvodnje mašina, koje zamenjuju hiljadu čovekovih ruku. Razgledali smo i pratili proizvodnju cipela od početka i kroz sve faze do finalnog proizvoda. Najviše nas je oduševila kolekcija obuće za narednu sezonu i uveren sam, da će isto tako oduševiti i potrošače.

Posle podne istog dana slušali smo izlaganja druga Ahačića o ekonomskoj propagandi a drug Simonić nas je upoznao sa tehnologijom i osnovnim osobinama materijala u obućeindustriji.

Drugi dan seminara namenjen bio je trgovini. Drug Jazbec vodja prodajne mreže govorio nama je o planu za 1975. godinu, o poslovnim rezultatima u prošloj godini, o zapošljavanju u prodavnicama i ličnim dohocima te nagradjivanju. Posle izlaganja razvila se diskusija u kojoj su bila tumačena nama neka nejasna pitanja.

Posle podne obradivali smo praktičnu psihologiju prodaje i sproveli anketu o mišljenjima i novim zapažanjima u radu.

Poslednjeg dana seminara bila su na redu pitanja pravnog značenja, interni zakoni te prava i dužnosti radnika u prodajnoj mreži.

Seminarom rukovodila je drugarica Milka Meglič. Na kraju želimo dodati samo to, da smo slušaoci seminara bili vrlo zadovoljni i želimo, da bi takvih seminara još bilo, kako bismo mogli upotpuniti svoje znanje i međusobno se bolje upoznati i izmeniti iskustva.

Zoran Angelovski
trg. pomoćnik Skopje I.

Pišite za
naše
novine

Urednik

V trgovini postoje takozvani »ženski poslovi«

Iako je savremena civilizacija izborila ravnopravnost žene, nasuprot njezinoj počinjenosti u ranijim društvenim epohama, kao i ostacima tih epoha u pojedinim zemljama i regionima svijeta, o apsolutnoj jednakosti nemože biti govora, već zbog nejednakog fizičkog izgleda, i uloge u današnjem društvu i porodici. Zato se opća podjela poslova na relaciji muškarac—žena, zasniiva na tim osebnim razlikama bez obzira, što ženski rod ima nekih fizičkih preimućstva, prosječna dužina života, otpornost prema obolenjima, sposobnost prilagodjavanja životnim teškoćama itd. Pa ipak razlika u odnosima muškarac—žena ne dozvoljavaju da se prave precizna nomenklatura zanimanja, za jedan i drugi pol, što ne znači da nije realno opredjeljivanje poslova za odgovarajuće poslove, dakako znatan utjecaj imaju životne okolnosti, kod žena posebno u slučaju domaćinstva i materinstva. Ova uslovljenost kod odabiranja »ženskih« poziva jednaka je odporu muškarca u domaćinskim poslo-

vima, i još nekim za koje žena prirodno je predodredjena.

Ako predjemo na neke poslove prikladne za žene, kao što je uslužna djelatnost, i jedna od tih djelatnosti je trgovina, gdje je žena našla svoje mjesto, gdje je u mogućnosti da se i najbolje afirmira. Iako na ravnopravnost s muškarcima isti program obrazovanja, i jednaka stručna diploma, postoji mogućnost i rezon, da se kod razporeda poslova — rada konkretno u prodavaonici obuće, učini kompromis koji omogućava potpunu afirmaciju žene i muškarca. U tom pravcu poslovođa prodavaonice koji je glavna ličnost za organizaciju rada u svojoj prodavaonici, treba makar i nezvanično da bude sklon takvom aranžmanu, vodeći računa o njegovim stvarnim efektima, jer žena — prodavač obuće objektivno može pomoći u prodaji i svojom pojavom, što je poznato u trgovinskoj psihologiji, a što u samoj praksi imamo mogućnost uočiti. Nasuprot ovoj ženskoj situaciji nije poželjno da se prodavačica izla-

že poslovima, detaljima gdje ona »gubi« svoje osobine, i koji u fizičkom smislu više odgovaraju muškarcima — prodavačima. Kada će prodavačica biti u prvom planu, a kada poštedita, treba da se ustanovi dogovorom na radnom sastanku osoblja prodavaonice, i odgovornoj ličnosti organizatoru rada u toj prodavaonici — poslovodji, šefu odjela, prvom pomoćniku itd.

Svakako u uvažavanje prednosti i slabih strana žene — prodavača, koje muškarci inače poštuju i respektuju. U trgovini pogotovo struke odjevne-obučarske žena je sve prisutnija, svakako oviš o okolini, i samom prilagodjavanju ženskog osoblja. Ovaj trend ima svoju završnicu u potpuno »ženskim« prodavaonicama, u kojima su žene poslovodje, dok su muškarci, vezani uz dotični prodavački sastav, da bi djelomično udovoljili zahtjevu samih kupaca — potrošača, konkretno ima u rašoj struci slučajeva da često kupac — muškarac bude poslužen od strane žene — prodavača ili obrnutom smislu zahtjev žene — kupca da

je poslužuje prodavač — muškarac. Inače muškarci su najviše angažirani samo na skladištima, transportnim i nekim drugim poslovima, »muške prirode«, tačnije fizičkim svojstvima isključivo muškarcima.

Na kraju postavlja se pitanje: postoje li u trgovini ženski poslovi? Izlaganje na ovu temu dalo je samo djelomičan odgovor, u kome kao dodatak pripada, objašnjenje da se u podjeli poslova na muške i ženske više radi o sklonostima »slabijeg pola«, koje smo naučili respektirati, gledajući ženu sa njezinim prirodnim osobinama, sklonih da ih ne mjenjamo, i da im ne proturijedimo.

Gol Zvonko

Drugu Zvonku najlepše se zahvaljujem, i pozivam ga, da još koji put nešto napiše za naše novine. Ujedno pozivam i druge, da nam pišu o svom poslu, poteškoćama i ljepotama vašeg zanimanja.

Urednik

Čaka nas še veliko nalog

Pod predsedstvom Josipa Broza Tita je bila 25. februarja v veliki dvorani skupščine v Beogradu druga seja centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. Obravnavali so pomembna vprašanja idejne in organizacijske izgradnje ZKJ. Zaključno besedo je imel predsednik ZKJ Josip Broz Tito. Posebej je poudaril, da zveza komunistov ni samo usmerjevalna, temveč tudi takšna sila v naši družbi, ki mora biti popolnoma sposobna, da bo delovala na vseh mestih in sektorjih družbenega dela.

Na seji so sprejeli sklepe o neposrednih nalogah na področju idejne in organizacijske graditve zveze komunistov Jugoslavije.

1. Težišče graditve zveze komunistov usmeriti v vsestransko usposabljanje osnovne organizacije in dosledno izpolnjevanje borbenega lika članov zveze. Osnovna organizacija mora delovati kot organizator in vzgojitelj članov zveze v njihovem idejnopolitičnem boju in družbeni dejavnosti, kot pobudnica celotnega življenja organizacij združenega dela, krajevne, interesne in delovne skupnosti, kot živi vir informacij, predlogov in kadrov za organe zveze in glavna opora njihovih stališč. Na čelo osnovnih organizacij je treba postavljati bolj izkušene in najodločnejše ljudi, tiste, ki zares lahko opravljajo to odgovorno in častno dolžnost.

2. Organizacijo dela organov zveze komunistov uskladiti predvsem s pomenom, vlogo in s sedanjimi nalogami osnovnih organizacij, s potrebo po večjem opiranju na njihove pobude in predloge. Za enotnejšo in bolj smotrno organizacijo priprav, sprejemanja in uresničevanja sklepov v organih zagotoviti boljšo informiranost, analizo, sklepanja in koordinacijo akcije v celotni zvezi. Preprečiti zaprtost in okrepiti vse oblike komunikacije med organi in osnovnimi organizacijami ter znotraj njih, zlasti pa neposredno, živo povezavo med iz-

voljenimi voditelji in članstvom. Se naprej odločno krepiti vpliv delavcev na konkretno vsebino dejavnosti organizacij in organov zveze. V delu organov neposredne angažirati več članov zveze iz neposredne proizvodnje, zlasti prek aktivov komunistov-delavcev.

3. Temeljito preučiti izkušnje zveze komunistov v kadrovski politiki. Izdelati načela in sistem izbiranja, usposabljanja in angažiranja kadrov v zvezi komunistov. Člane zveze na vseh funkcijah ceniti predvsem po tem, koliko pripravljenosti in borbenosti kažejo v konkretni praksi za dosledno uresničevanje ciljev in nalog zveze komunistov, koliko prispevajo k temu s svojim osebnim zgledom in ugledom. Zagotoviti neposrednejši vpogled in vpliv organizacij in organov zveze na praktično uveljavljanje načel zveze komunistov v kadrovski politiki samoupravnih, družbenih in državnih organov in ustanov. Poskrbeti, da bodo organizacije in organi zveze bolj podpirali mlade kadre.

4. Nenehno nadzorovati uveljavljanje načel in norm statuta, oziroma statutarnih sklepov in odločno preprečevati vse oblike njihovega spodkopavanja, zagotoviti pravočasno izpolnjevanje vseh obveznosti članov zveze, od rednega plačevanja članarine do vestnega izpolnjevanja vseh nalog.

5. Celotno politično dejavnost organizirati tako, da bo zmeraj aktualna in da bo vspodbujala ustvarjalno delovanje vseh organiziranih socialističnih sil. Posebno pozornost posvetiti razvoju socialistične zveze kot najširše politične osnove delovanja zveze komunistov in razvoja samoupravljanja. Člane zveze ceniti predvsem po tem, kako delujejo v socialistični zvezi in drugih družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih.

6. V organizaciji kritično in samokritično izmenjavati izkušnje, bistrirati stališča, usklajevati različna mnenja, ustvarjalno

razvijati socialistično misel in prakso.

7. Vsebino programa marksističnega in idejnopolitičnega izobraževanja povežati z idejnopolitično akcijo zveze komunistov, z razvijanjem samoupravnih socialističnih zavesti in uveljavljanjem pridobitev in vrednost naše revolucije. Preprečevati težnje in pojmovanja, da dajejo politične šole formalno kvalifikacijo. Skrbno spodbujati in organizirano podpirati individualno marksistično izobraževanje.

8. Z intenzivnejšim političnim in idejnim življenjem in delom osnovnih organizacij in organov zveze in z najširšo poli-

tično mobilnostjo množic odkrivati, razkrivati in preprečevati vse vrste in pojave nasprotnega in sovražnega delovanja iz domovine in tujine. Organizirano zavračati pojave propagande proti našemu sistemu, hujskanja proti politiki zveze komunistov in njenih vodstev.

9. Sistematično pripravljati ljudi na sprejem v zvezo komunistov in omogočiti sprejem čim večjega števila delavcev in kmetov, kakor tudi intelektualcev in mladine v skladu z izdelanimi kriteriji. Preprečiti pa sprejemanje tistih posameznikov, ki poskušajo priti v zvezo komunistov iz kariernih in podobnih

pobud. Tiste, ki so bili izključeni iz zveze komunistov, a so nato spoznali svoje napake in jih popravili in ki v praksi dokazujejo, da so na pozicijah zveze, angažirani v političnem življenju. Mladim članom zveze komunistov dajati večjo in neposredno podporo pri celotnem delu in idejnopolitičnem izobraževanju.

10. Centralni komitej ZKJ, zavezuje vse osnovne organizacije in organe zveze komunistov, da se seznanijo s temi sklepi, jih začnejo takoj ustvarjalno razvijati in dosledno uresničevati v tekočem programu svoje dejavnosti.

Novo organiziranje sindikata

Sindikati so najširša razredna organizacija delavskega razreda in združeni v njej uresničujejo delavci svoje razredne interese. Predstavlja politično in akcijsko silo delavcev, ki skupno z organizacijo Zveze komunistov, SZDL in mladinsko organizacijo, skrbi za izvajanje skupne jugoslovanske politike, to je razvijanje družbenopolitičnega sistema na osnovah samoupravljanja in s tem postopno zagotavlja, da preide oblast nad pogoji in rezultati dela v roke združenih delavcev v TOZD. S tem namenom je v Statutarnem dogovoru, sprejetem na 8. kongresu slovenskih sindikatov, določeno, da se morajo OOS ustanoviti v vseh TOZD, kajti le v tem primeru, ko se ljudje med-

sebojno dobro poznajo, ko imajo v svoji sredini izvoljenega predstavnika, lahko svoje interese, želje in hotenja tudi uresničujejo.

V naši delovni organizaciji smo se že dalj časa pripravljali na reorganizacijo sindikalne organizacije. Tako je bil prvi osnutek pravilnika o reorganiziranju sindikata pripravljen že v mesecu novembru preteklega leta, nakar je po mnogih razpravah izvršnega odbora, razširjenega političnega aktiva ter občinskih organov sindikata šel v javno razpravo med člane našega delovnega kolektiva, tako da je bil dokončni predlog o novi organiziranosti pripravljen do ustavnih občnih zborov, ki so bili izvedeni po TOZD v mesecu februarju in marcu, kateri so omenjena pravila dokončno potrdili.

In kako smo se organizirali?

Osnovne organizacije sindikata smo ustanovili po vseh TOZD in v samoupravni skupnosti skupnih služb. Danes tako deluje v naši delovni organizaciji šest OOS. Znotraj OOS smo formirali sindikalne skupine, katere smo določili po delovnih enotah, oziroma v TOZD, kjer je delo večizmensko, po delovnih izmenah. Za omenjene delovne skupine so bili na občnih zbore izvoljeni poverjeniki skupin, kateri v okviru OOS predstavljajo, skupaj z izvoljenim predsednikom, IO OOS. Prva naloga novoizvoljenih organov je sedaj še formiranje aktiva mladih delavcev v okviru OOS in tako bo tudi izvoljeni sekretar tega aktiva po svoji dolžnosti član IO OOS. Aktiv mladih delavcev tvorijo vsi člani sindikata, ki še niso dopolnili

27 let, vključno s tistimi, ki niso člani mladinske organizacije. Namen ustanovitve tega aktiva je enakopravno zastopanje interesov, potreb in želja mlajših članov sindikata v okvirih OOS. Za blagajniško poslovanje so se OOS sporazumele, da ostane še naprej enotna blagajna s tem, da se knjigovodsko vodijo dohodki in izdatki ločeno po posameznih OOS.

Kot skupni organ sindikata v okviru OZD je bila po dogovoru z vsemi OOS formirana konferenca sindikata, v katero delegirajo IO OOS po štiri člane. Predsedniki IO kot stalni člani konference in trije delegati. Prav tako so člani konference tudi vsi naši člani občinskih in republiških organov sindikata. Poleg izvolitve svojega IO in nadzornega odbora je konferenca imenovala tudi blagajnika OOS ter odbor članov blagajne vzajemne samopomoči. Naloga konference je predvsem izvedba političnih in ostalih akcij, ki so skupnega pomena in za katere se bodo dogovorile OOS.

Uspešno delovanje tako organiziranega sindikata, pa ni odvisna samo od izvoljenih predstavnikov, temveč je zato potrebna aktivnost celotnega članstva. Aktivno se moramo vključevati v vse razprave pri fomarjanju, dopolnjevanju in spreminjanju statuta, pravilnikov in ostalih aktov v delovni organizaciji. Dogovorjena stališča moramo zastopati na vseh samoupravnih organih in si pri tem prizadevati, da se v celoti uresniči načrtana politika sindikalne organizacije in s tem celotne naše družbe, določena z ustavo, sklepi partijskih in sindikalnih kongresov.

Pavel Roblek

Svetovni dan zdravja

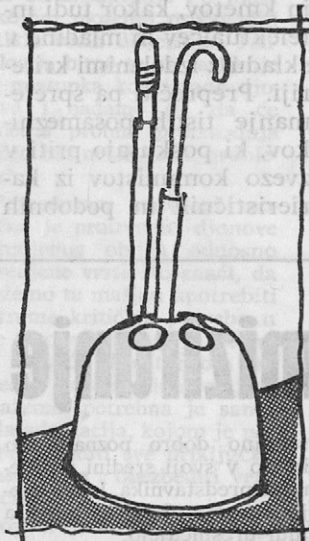
Sedmi april je svetovni dan zdravja. Geslo letošnjega dneva je: **Koze pred dokončnim izkoreninjenjem. Pomemben je z dveh strani: z ene strani pomeni pričetek ukrepov v našem boju za izkoreninjanje koz šroma po svetu, z druge strani pa se — v širšem smislu — začenja s njim novo obdobje v življenju Svetovne zdravstvene organizacije. Danes je že več celin povsem očiščenih od te strašne infekcije — koz. Popolna odprava koz pa bo pomenila enega izmed zgodovinskih mejnikov zdravstva.**

arhitekt svetuje

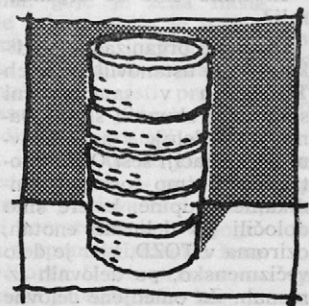
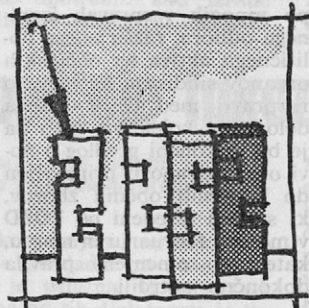
Ogledalo in stojalo za dežnike nepogrešljiva spremljevalca opreme v predsobi

Pri oblačenju oz. urejanju svojega videza ne moremo pogrešati ogledala. Le to nam s svojimi lastnostmi nudi veliko možnosti v funkcionalnem in estetskem smislu. Uporabimo ga lahko kot samostojen element, kjer pride do izraza dekorativnost okvirja — izbor oblike materiala in barve (les, plastika, kovina). Ogledalo lahko upora-

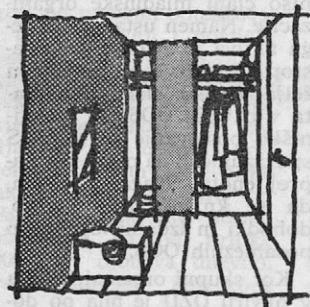
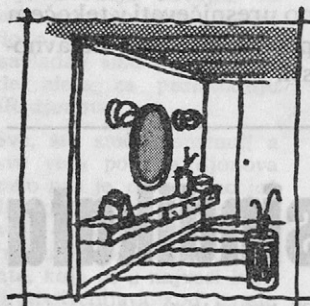
lahko uporabimo plastičen zvonec z luknjami ali pa kasete. Tudi stara košara nam bo dobrodošla, če jo bomo primerno obarvali in vanjo postavili pločevinasto poso-

do, ki bo zajemala vodo. Občutljive, vendar posebno lepe so steklene posode iz masivnega stekla, kjer nam bo živopisan snop raznobarnih dežnikov služil kot barvno poživilo opreme.

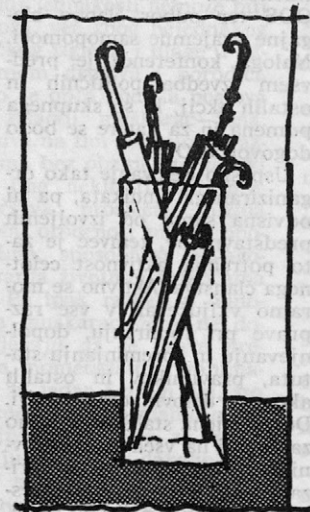

V prejšnji številki nas je v tej rubriki obiskal tiskarski škrat. Zadnja dva odstavka bi se morala glasiti: Pri izredno majhnih prostorih boste koristno uporabili prosto površino vrat, če boste nanje obesili omarico za čevlje in jo zagnili s samonavijalcem. ... v zaboje pod sedežno ploskvijo zložite obutev in ves spremljajoči pribor.

bimo kot oblogo drsnih vrat pri garderobni niši ali pa kot oblogo stene, ki delijo obšalnike od ostalega prostora. Če bomo z njimi prikrili večjo steno, bomo na ta način vsaj vizualno povečali dani prostor.

Stojalo za dežnike uporabljamo v slabem vremenu,

vendar nam lahko služi tudi kot element, ki bo pripomogel k originalnosti opreme v naši predsobi. V ta namen

Literarni kotiček

Dan Žena je za nami

No, drage žene, kako so letos vaši možje praznovali Dan žena? Verjetno tako dobro kot vedno. Že pred 8. marcem sem vprašala znanca, kako bo njegova žena praznovala, pa mi je odgovoril: »Brez skrbi, še vsako leto za Dan žena sem se zelo dobro zabaval, pa se bom tudi letos.«

Takoj po službi gre žena domov, ker mora pač po otroka v vrtec, skuhati kosilo, pospraviti in poskrbeti za vsa nujna gospodinjska opravila, ki se jim ni mogoče noben dan izogniti. Moža ob pol treh še ni domov. Verjetno je šel kupiti cvetje, da bi ženo z njim presenetil in počastil za njen praznik. Kosilo je pripravljeno, čaka in se suši na štedilniku, ker je v cvetličarni, kot običajno na ta dan, velika gneča.

To gnečo je videl tudi mož, ko je hotel v cvetličarno. Kdo pa bo čakal v taki gneči, bolje je, da gre na kozarček, medtem pa se bo cvetličarna nekoliko izpraznila. V gostilni pa čisto po naključju sreča nekaj prijateljev, ki prav tako čakajo na cvetje. Beseda da besedo, in ker nič ne kaže, da bi ob taki gneči kaj kmalu prišli do rož, se zmenijo, da se bodo medtem odpeljali na Ljubelj, vzeli samo kaka dva žetona in podrli nekaj kegljev. Saj človek tako nima nobene rekreacije več, že skoraj ves teden niso kegljali. Rečeno, storjeno!

Ampak po dveh žetonih se človek niti ne ogreje. Še nekaj žetonov in razvije se pravo tekmovanje. Tisti, ki je zadnji, s tem res ne more biti zadovoljen. Seveda se mora revanžirati.

Ali veste, kako pri kegljanju čas hitro mine? Ko eden pogleda na uro, lahko prijateljem pove samo to, da je cvetličarna prav gotovo že zaprta. No, lepa reč! Le kdaj je čas minil, saj so komaj začeli? Ampak sedaj je, kar je. Malo jih zapeče vest in eden predlaga, da bi šli v kakšen lokal, kjer imajo prav gotovo na mizah cvetje. Vsak en nageljček bodo že dobili. Saj ženam ne gre za to, da bi dobile cele butare rož. Gre jim za izkazano pozornost in bodo prav gotovo vesele tudi enega samega cveta.

Brž sedejo v avto in začne se lov za rožami. Ko pridejo v prvi lokal, vidijo v kotu celo omizje žensk, ki praznujejo. No, lepa reč, ali so ženske za v gostilno! Nesrečni njihovi možje! Še dobro, da so oni našli žene, da jih čakajo doma. (Seveda, kam bodo pa dale otroke?)

V sobi ni nobenih posebnih rož, samo nekaj teloha in resja je v vazah, »tega pa ženi za 8. marec res ne moreš nositi«. Zato se odpravijo naprej.

V naslednji gostilni ni nobene ženske družbe, čeprav so vse mize zasedene. Pa se vedno najde prijatelj, ki te povabi k svoji mizi. Saj človek ne more biti tak, da se ne bi odzval vabilu. Prisedejo, razvije se debata o o vsem, samo ne o prazniku, ki ga praznujejo »njihove žene«. Čas teče, kazalec na uri se je že prevesil čez polnoč. Sedaj pa njihove žene gotovo že spijo. Tudi, če bi imeli rože, jih sedaj ne bi budili. Naj spijo, saj so verjetno utrujene, čeprav ne bo njim nihče govoril, da je tisto njihovo delo sploh delo.

Dvignejo se, malo se še dogovarjajo, kdo bo vozil. Saj veste, ti novi prometni predpisi, človek popije »eno pivo«, pa je že lahko ob dovoljenju. Nato se odpeljejo.

Doma žena že spi, na štedilniku je večerja, vendar že mrzla. To pa ni dobro za želodec. Ali bi zbudil ženo, da bi pripravila kaj toplega? Ali pa naj spi, danes, ko ima ravno praznik!

Ha, ha, ha...

Mladina ne spi

O delu osnovnih organizacij ZSM v Peku sedaj ni bilo veliko slišati. S tem pa nikakor ni rečeno, da niso mladi tudi v tem času zelo delavni. Pred nekaj dnevi so se sestali predsedniki osnovnih organizacij iz vseh TOZD in pregledali in uskladili svoje akcijske programe. Vsi programi so že sestavljeni. V naslednjih štirinajstih dneh bodo v vseh TOZD izvedene mladinske konference, na katerih se bodo izvolila predsedstva OO. Ko bo ta faza dela, ki je zelo težka in zahtevna, za nami, pa se bo sklicala konferenca na nivoju OZD. Na podlagi akcijskih programov, ki so narejeni za osnovno organizacijo, bo potem sestavljen tudi program koordinacijske konference.

Ta reorganizacija ZSMS, o kateri smo že pisali, je zelo odgovorno delo in še ni izvedena v »Peko« ne v »BPT«. V manjših delovnih organizacijah v Tržiču, so bile konference že izvedene, ker imajo veliko manj mladih in imajo samo eno OO, zato ni bilo tako težko.

Vendar pa naj to ne izveni kot opravičilo za to, da pri nas še ni izvedena reorganizacija. Kljub vsem težavam, ki smo jih imeli, pa bo sedaj delo vendar le steklo tako, kot si želimo.

V mesecu aprilu in v maju se bo zvrstila cela vrsta prireditev, ki jih organizira OK ZSMS Tržič in v vseh teh akcijah bo tudi mladina iz naših OO sodelovala tako kot vsako leto.

Nika Perko

Naši jubilaranti

Štelcer Jožefa je 31. marca praznovala petdesetletnico svojega življenja.

V naši delovni organizaciji je zaposlena od leta 1961, svoje naporno delo opravlja zelo vestno.

Ob njenem jubileju ji iskreno čestitamo in ji želimo še mnogo zdravih let.

Mikloša Marija in Gaberc Helena, prva iz kartonaže in druga iz oddelka 522, sta 10. marca praznovali srečanje z Abrahamom.

Obe sta v naši delovni organizaciji od leta 1963. Želimo jima še veliko zdravih in uspešnih let.

Dopisuj

v

Čevljarja!

Nagradna križanka

ODGOVOREN BIVŠI AVSTRIJSKI CLOVEK

SOPELUJ V ČEVLJARJU	PORODITEV ROJSTVO	MESTO V ZAHODNI ROMUNIJI	SIMPATIČNI ŽIVEC, SIMPATIKUS	TERMO-ELEKTRARJA	GL. MESTO TURČIJE	DOPIŠUJ V ČEVLJARJA	VELIKO PLATNO	ILOVNATA JAMA	NORDIJSKI IZRAZ ZA SMUČI	KOPALJICA BANJA	
KREMA, MAZILLO						ŽVIŽG					
ŽENSKA Z ORIENTA						SAHIST IZ VOJVODINE					
STAR GRAD OB DONAVI OZEK TRAKUSNJA		A			TELO KONUSNE OBLIKE NESTROKOVNJAK	O					
									SLAVEN GR. JULJAK PRI TROJI	MERILLO V GLASBI	
STAROGRŠKI ČANSKI BOG	LJUBICA NADIŠAR	NEJADEN VDOR		GERMANSKI OREL GORA NA KOROŠKEM			VLADARSKI PRESTOL	FR. IGRALKA (MARIE JOSE) RUDNIK V ISTRI	A		
STAROGRŠKI STAVBENIK IN LETALEC (DAIDALOS)			A	SEVERNI JELEN	NAUK O UŠESNIH BOLEZNIH	O			R		
NEKOČ ODLIČEN NORVEŠKI SMUČAR. SKAKALEC			A	IRENA LAMBERGAR MOZ PEVKE VALENTE	PLEMENSKO GOVEDO AMERIŠKO MOŠKO IME	OČE			RAČJI SAMEC PESNIKOVE STVARITVE		
DOMŠI JAVEC GIZDALIN		LETALEC PILOT					PRIKAZEN FANTOM SPARTANSKO MESTO				
NI REKLA NE BEVNE ...	AVSTRIJSKA SMUČARKA (BERNIE) IME TELOVADKE (Z NDR. JANZ			R		E	ODVAJALNA RASTLINA HUD VIHAR		PERKO IVANA	RED V SOLI	DOLINA POD JALOVCEM
IME KARIKATURISTA MAVRA	IME POLITIKA ADELAVERJA MERSKE ENOTE				RIM. BOGINJA PLODNOSTI POKRIVALO ČEPICA		P	POLITIČNO ZATOČIŠČE	STEZA MLINSKI ŽLEB		
ZADNJI DEL LADJE		JANČ EVA GR. BOGINJA ZEMLJE		POZELENJE POHLEP	TRGOVKA S KRAMO BAKTERIJA KOKUS						ERŽEN MIRJANA OPLOTNIK DRAGA
JEZERO MED ZDA IN KANADO			I	ZDRAVNIK, KI ZDRAVI Z ALOPATIJO			PRAVOSLAVNA VERSKA PODOBA				
SOPROGA				NAMERA, NAKLEP			IZDELOVALLEC LEDU				

REŠITEV KRIŽANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE:

Vodoravno: STIMULATOR, KENOFOBIJA, ALTA, ROP, AD, DEE, ENI, BAT, ZA PRAZNIK ŽENA, ČARANJE, RAA, ŽN, ONESTEP, TA, TLA, BLED, NEKRASOV, TT, ANTOINE, EROT, TLAK, NADJA, TAM, GEN, INTARZIJE, KE, AZOV, TILDE, DA, KORZO, VI-ME, ATA, SPIRALA, OG, ENAKOMERNOST, KOLINE, CET, KOV, KRI, TRAVAR.

Dobili smo veliko rešitev, kar 107. Veseli nas, da se krog reševalcev in bralcev širi. Danes je žrebala naša nova sodelavka v uredništvu Marija Lipovac:

1. nagrada, 80 din — Rado Mudrič — kurir
2. nagrada 60 din — Golmajer Janez — 501
3. nagrada 40 din — Hribar Antonija — upokojenka
4. nagrada 20 din — Branko Ivnik — 501
5. nagrada 20 din — Meglič Janko — 600

Rešitve današnje križanke pošljite do 22. aprila.

Zahvale

Sodelavcem iz modelirnice se najlepše zahvaljujem za venec ob smrti mojega očeta.

Ivan Peharc

Sindikalni organizaciji najlepša kvala za pozornost v času moje bolezni.

Helena Boncelj

Predsedniku delovne enote Alojzu Klofutarju in ostalim, ki so pripravili darila za 8. marec, najlepša hvala.

Zene iz mont. oddelka 521

Najlepša hvala sindikalni organizaciji za denarno pomoč v času moje dolgotrajne bolezni.

Ivan Klemenc

Ob smrti mojega dragega očeta Alojza Blaznika se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz splošnega sektorja za podarjeni venec in za izrečena sožalja.

Francka Hlebš

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem sodelavcem v montažnem oddelku 522 za lepo darilo. Obenem želim kolektivu veliko delovnih uspehov.

Štefka Pogačar

Prišli —

V TOVARNO

Izd. zg. delov 550: Kos Joža, Ustar Marija, Murn Vida, Lipičnik Pavla, Skrleb Brnar-da, Zlater Bojanka;

Izd. zg. delov 512: Trivič Mira, Mlinarič Ana, Šprinc Marija, Gajič Milica;

Montažni oddelek 522: Grbenič Ivan;

Montažni oddelek 523: Klemenčič Mirko;

Tehnični sektor: Jazbec Tomaž, Kolarič Ivan;

ERC: Dolinar Zdenka;

Splošni sektor: Šimunkovič Elizabeta.

V PRODAJNO MREŽO

Ljubljana V.: Petelin Slavko, Klopčič Nada;

Ljutomer: Titan Jožefa; Murska Sobota II.: Balazek Stanko; Beograd II.: Stajčić Dragica.

odšli

IZ TOVARNE

Odhod v JLA: Jazbec Savel; Po sili zakona: Ferlin Slavko;

Samovoljno: Jereb Mihaela, Marinkovič Milka, Cibej Nevenka, Geč Jožica, Grilc Melanija, Jerše Silva;

Sporazumno: Grum Aleksandra;

Invalid. upokojitev: Gramc Jožef.

IZ PRODAJNE MREŽE

Beograd I.: Nešić Radoje.

»ČEVLJAR«, glasilo delovne skupnosti tovarne obutve »PEKO« — ureja uredniški odbor: Sašo Ahačič, Franc Grašič, Slavko Hvalica, Franc Jazbec, Branko Košir, Vida Rozman, Marija Slapar. — Glavni in odgovorni urednik Marija Slapar. — Naslov uredništva: Peko Tržič. Telefon 50-260 int. 217. — Tisk: GP Gorenjski tisk Kranj v 3300 izvodih — Izhaja vsak prvi petek v mesecu. List dobijo člani delovne skupnosti brezplačno.

Perspektive slovenske usnjarske industrije

(Nadaljevanje z 2. strani)
Naslednja tabela kaže proizvodnjo panoge 125 v Jugosloviji leta 1963 in 1973, ter slovenski delež proizvodnje v %.

slaviji leta 1963 in 1973, ter slovenski delež proizvodnje v %.

	1973			1963		
	SFRJ	SRS	%	SFRJ	SRS	%
podpl. us. ton	11.313	5.692	50,3	2.562	698	27,2
zg. usnje v 000 m ²	8.184	2.289	28,0	14.185	4.606	32,5
usnj. obutev v milij. parih	21.731	4.427	20,3	41.762	7.961	19,1
us. kon. v 000 m ²	854	92	10,8	2.986	548	18,4
usnj. gal. v 000 m ²	1.007	316	31,4	1.620	552	34,1

Podatki Statistični godišnjak SFRJ 1964 in 1974

Pri predelavi svinjskih kož znaša delež slovenske industrije v letu 1973 89,29 %. V teh 10-tih letih se je količinsko in procentualno zmanjšala proizvodnja podplatnega usnja, količinsko podvojila proizvodnja zgornjega usnja, skoraj podvojila proizvodnja usnjene obutve in usnjene galanterije, ter za 6 x povečala proizvodnja usnjene konfekcije. Glavna slovenska usnjarska dejavnost je predelava svinjskih kož, katerih problematika od nabave surovine, prodaje usnja, konfekcije in končna rentabilnost je v glavnem odvisna od pogojev na zunanjem tržišču. Ovčje in kozje kože se predelujejo le še v simboličnih količinah, kar se isto lahko trdi za telečje kože. Krzno izdeluje le še en obrat in to popolnoma iz uvozne surovine.

Za domačo predelovalno industrijo, predvsem čevljarstvo, je najpomembnejša predelava govejih kož, ki je odvisna od potreb domačega tržišča. Za izvoz goveje usnje ni zanimivo, saj bi se zaradi previsokih proizvodnih stroškov lahko izvažalo le z izgubo. V nadaljnjem bo predvsem govora o problemih proizvodnje usnja iz govejih kož na relaciji čevlji — usnje — surove kože. Ker je proizvodnja govejega usnja odvisna od razvitosti in potreb domačega čevljarstva, ta pa predvsem od domače prodaje čevljev, zaradi nerentabilnega zapadnje in vedno bolj zahtevnega ter vedno manj dobičkonosnega vzhodnega izvoza, je potrebno, da si ogledamo jugoslovansko prodajo oziroma porabo vseh vrst obutve v letih 1966 in 1973.

Prodaja vseh vrst obutve v SFR v 000 parih

	1966	1973
usnjeni čevlji	14.110	14.643
otroški čevlji	4.555	5.046
usnjene in gumj sandale	4.495	5.487
usnjeni in gumj opanki	6.824	7.370
ostala obutev	3.742	4.465
gumijasta obutev	7.451	10.317
	41.177	47.328

	1. 1966	1. 1973
Prebivalcev	19.644.000	2,10 parov/preb.
Povprečna poraba	20.956.000	2,26 parov/preb.

Porast obutve porabe od 1. 1966 do 1973 je bil 7,6 %.

Ce pa primerjamo iz gornje razpredelnice le dve največji postavki usnjene čevlje in gumijasto obutev — je slika popolnoma drugačna.

Usnjeni čevlji

1. 1966 =	$\frac{14.110.000 \text{ parov}}{19.644.000 \text{ prebival.}}$	= 0,72 parov/prebivalca
1. 1973 =	$\frac{14.643.000 \text{ parov}}{20.956.000 \text{ prebival.}}$	= 0,70 parov/prebivalca

Prodaja usnjene obutve je padla za 0,02 para/prebivalca oziroma 2,78 %.

Gumijasta obutev

1. 1966 =	$\frac{7.451.000 \text{ parov}}{19.644.000 \text{ prebival.}}$	= 0,38 parov/prebivalca
1. 1973 =	$\frac{10.317.000 \text{ parov}}{20.956.000 \text{ prebival.}}$	= 0,49 parov/prebivalca

Prodaja je porasla za 0,11 parov/preb. ali za 29 %.

Iz navedenega se lahko zaključijo, da bo na domačem tržišču iz že znanih razlogov, torej predvsem zaradi zmanjšane kupne moči prebivalstva prišlo do zmanjšanja prodaje obutve in ne do planiranega povečanja. Brez dvoma je glavni vzrok v temu — predrag čevlji. Po podatku, ki je bil objavljen v zapisniku odbora za obuču pri Privredni komori Jugoslaviji, so cene jugoslovanskih čevljev za 20

odst. višje kot najdražji evropski proizvajalec. Zaradi tega je razumljiv pritisk čevljarstva na znižanje cen usnja, ki predstavljajo pomembno postavko v strukturi lastne cene obutve.

Iz podatkov, ki jih navaja tov. Goričan o stroškovnih elementih pri izdelavi govejega usnja v Industriji usnja Vrhnika (IUV), je razvidno, zakaj ni domače usnje cenejše.

Analiza prodajne cene govejega usnja v IUV za obdobje

povprečno dosežena 1971 do 1974:

prod. cena za usnje	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
stroški surovih kož	63,0 %	65,6 %	68,0 %	65,2 %
pomožni material	9,4 %	7,7 %	7,2 %	11,3 %
plače	5,0 %	3,5 %	4,3 %	4,7 %
režija	16,4 %	13,0 %	12,7 %	18,0 %
L. C.	93,4 %	89,8 %	92,2 %	99,2 %
Ostane dohodka	6,6 %	10,2 %	7,8 %	0,8 %

Novosti na policah tržiške knjižnice

Danielle Hunebelle: **Moj prijatelj Kissinger**

Ime Danielle Hunebelle nam nikakor ni neznano. Pred leti smo brali njene reportaže o vojni v Vietnamu, še prej o vojni v Alžiru, danes pa si lahko preberemo knjigo o Kissingerju, ki je nastala v letu 1971, v času, ko je Kissinger skrivaj potoval v Peking in tako pripravil vse za poznejši Nixonov obisk na Kitajskem. Knjiga je svojevrstna, saj veje, zlasti iz nekaterih odlomkov, avtoričina nemoč zaradi neuslišane ljubezni do predsednikovega svetovalca. Poleg tega, da nam je avtorica prikazala čisto »človeškega« Kissingerja, razgrne mimogrede pred nami podobo takratnega političnega življenja v Ameriki, pa tudi v svetu, pri čemer so zlasti zanimivi njeni zapisi o Nixonu, Mc Namari, Rockefellerju in drugih.

To je zgodba zapuščenega dečka, ki vsa vojna leta sam blodi po kruti deželi, polni nasilja, sovražnih ljudi, mrkih nemških vojakov. Je kot težka mōra, močna resničnost, ki ob branju šokira, zmrza, osuplja. A vendar je ta knjiga tudi pripoved o človeški vzdržljivosti, o svobodi, o premagani človeški odtujenosti.

To je torej originalna izpoved Danielle Hunebelle, ki se z enako prizadetostjo suče med poklicno dolžnostjo novinarka in politične opazovalke in med svojim intimnim, ženskim odnosom do »prijatelja Kissingerja«.

Jerzy Kosinski: **Obarvana ptica**

»Obarvana ptica« je resničen, a komaj verjeten dokument o življenju sredi dvajsetega stoletja.

Plače se gibljejo konstantno pod 5 %, pomožni material se je v zadnjem letu povečal za 4 %, režija za 5,3 %, surove kože, ki pa predstavljajo najvažnejšo postavko se gibljejo okrog 65 %. Dobiček je padel na manj kot 1 %, kar gre na račun povečanja režije in cen pomožnega materiala.

Ce primerjamo vrednost surovine v povečani prodajni ceni usnja pri nas v ZDA in Italiji, dobimo naslednjo sliko:

IUV	ZDA	Italija
63,2 %	41,0 %	34,3 %

Podatki:

— IUV mesečna bilanca za 1974,

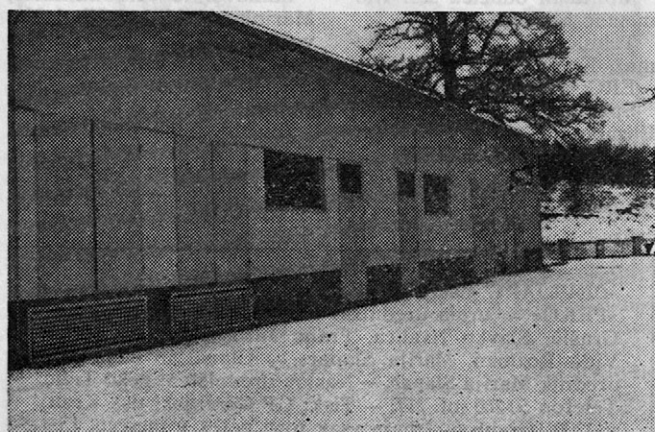
— ZDA The Leather Manufacturer Nov. 1974,

— ITALIJA — La Conceria 23. jan. 1975 No. 3580.

Opomba: v ZDA je v obratun vzeta surova koža, ki je trenutno 50 % cenejša, v Italiji pa se navedeni % znižujejo v cenejšo uvozno surovino.

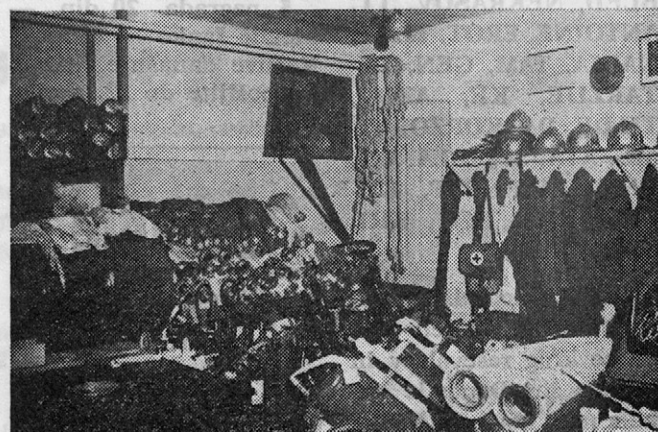
Iz omenjene primerjave se vidi, da je jugoslovansko usnje ali prepoceni ali pa se vgrajuje vanj predrage surove kože. Iz že znanih razlogov ni mogoče povečati prodajne cene usnja, lahko pa si je ogledati kakšne goveje surove in polpredelane kože, ki so bile predelane v Jugoslaviji in Italiji v letu 1975.

(Konec prihodnjic)

Nova generatorska postaja

Foto kotichek

Gasilska orodjarna